

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Milady Haplové v právní věci **žalobkyně: E. T.**, zastoupena JUDr. Petrem Hrůzou, advokátem, se sídlem nám. Republiky 58, Tachov, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. 16 Cad 199/2004 - 16 ze dne 23. 5. 2005,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností napadá usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. 16 Cad 199/2004 - 16 ze dne 23. 5. 2005, kterým byla odmítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 4. 2004, č. 475722107/523, jímž žalovaná zamítla žádost stěžovatelky o plný invalidní důchod.

V kasační stížnosti stěžovatelka uvedla, že podle jejího názoru nebylo důvodu, aby soud v předcházejícím řízení žalobu odmítl, a to proto, že je přesvědčena o tom, že žaloba, kterou podala, byla způsobilá k projednání. Dále uvedla, že postupovala zcela v intencích poučení, jehož se jí dostalo v rozhodnutí žalované, a podala jejím prostřednictvím žalobu dne 2. 7. 2004. Dne 31. 8. 2004 pak měla podle svých slov obdržet od žalované poučení o náležitostech žaloby, na toto poučení reagovala a žalobu upřesnila. Stěžovatelka je přesvědčena, že žalobu upřesnila náležitě a domnívá se, že upřesnění učiněné po poučení od žalované je významné a soud k němu měl přihlídnout. Důležitý je podle

stěžovatelky fakt, že původní žaloba byla podána v zákonné lhůtě a účinky zachování lhůty nelze popřít s odkazem na to, že jednotlivé náležitosti žaloby byly upřesněny až po lhůtě. Stěžovatelka dále uvádí, že v případě soudního přezkumu rozhodnutí žalované v důchodových věcech, jde o natolik specifické řízení, že již jen projevený nesouhlas žadatele o důchod, byť i provedený laickým způsobem, by měl vést k přezkoumání napadeného rozhodnutí. Z těchto důvodů se stěžovatelka domnívá, že rozhodnutí krajského soudu bylo nezákonné a navrhuje jeho zrušení.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti pouze uvedla, že se ztotožňuje s právním názorem vysloveným v napadeném usnesení.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že rozhodnutí žalované bylo stěžovatelce doručeno dne 10. 5. 2004. Součástí rozhodnutí bylo poučení o možnosti soudního přezkumu rozhodnutí, v němž bylo uvedeno, že proti rozhodnutí žalované je možno podat žalobu k soudu do dvou měsíců ode dne následujícího po dni jeho doručení, přičemž lhůta je zachována, je-li žaloba v této lhůtě podána u žalované.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud pak zjistil, že na rozhodnutí žalované stěžovatelka reagovala tak, že dne 2. 7. 2004 zaslala žalované dopis následujícího znění: „*Žádost o soudní přezkum rozhodnutí. Zamítnutí žádosti o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek.*“ Tento dopis obdržela žalovaná 8. 7. 2004. Dále je v soudním spise založen další přípis stěžovatelky, tentokrát ze 14. 9. 2004, rovněž adresovaný žalované, který je nadepsán jako „odůvodnění“. V tomto přípisu je jednak označeno rozhodnutí žalované, jednak obsahuje text samotného odůvodnění tohoto znění: „*Podle posudku lékaře v Plzni ze dne 17. 3. 2004 uznána od 19. 11. 1999 plně invalidní podle ustanovení § 39 odst. 1 písm. a) zák. č. 155/1995. Návrh rozsudku: Přiznání plného invalidního důchodu.*“

Krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že podle § 71 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), musí žaloba kromě obecných náležitostí mimo jiné obsahovat vedle označení napadeného rozhodnutí, označení výroků rozhodnutí, které žalobce napadá, žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné a návrh výroku rozsudku. Rozšířit žalobu pak může jen ve lhůtě pro podání žaloby. Podle názoru krajského soudu stěžovatelka sice podala včasnou žalobu, ale ta byla zcela nekonkrétní, nebylo z ní zřejmé, které rozhodnutí napadá, který z výroků napadá, ani z jakých důvodů považuje rozhodnutí za nezákonné, a ve kterých svých právech se domnívá být zkrácena. Stejně tak chyběl v žalobě i návrh rozsudku. S ohledem na zásadu dispoziční se tak jednalo o vady podání, které bránily soudu pokračovat v zahájeném řízení. S ohledem na zásadu koncentrační se pak uplynutím lhůty pro podání žaloby tyto vady staly neodstranitelnými. Vzhledem k tomu, že lhůta pro podání i doplnění žaloby s ohledem na den doručení rozhodnutí žalované (10. 5. 2004) připadla na 10. 7. 2004 (resp. na 12. 7. 2004, neboť dne 10. 7. 2004 byla sobota), a vzhledem k tomu, že žaloba byla krajskému soudu žalovanou postoupena až dne 29. 11. 2004, soud již stěžovatelku k odstranění vad vzhledem k faktické nemožnosti tohoto kroku nevyzýval, neboť by se jednalo o procesní úkon zjevně bezúčelný.

Stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastnicí řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a tuto kasační stížnost podala včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). V kasační stížnosti uplatňuje důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a Nejvyšší správní soud ji shledává proto přípustnou.

Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka namítá nezákonnost napadeného usnesení o odmítnutí žaloby jednak proto, že podle jejího názoru žaloba byla podána ve lhůtě a účinky zachování lhůty nelze popřít s odkazem na to, že jednotlivé náležitosti žaloby byly upřesněny až po uplynutí lhůty stanovené pro podání žaloby. Dále namítá, že již pouze projevený nesouhlas žadatele o důchod by měl vést k přezkoumání napadeného rozhodnutí, neboť se jedná o specifické řízení. Specifičnost řízení však blíže nezdůvodňuje.

K námitkám stěžovatelky Nejvyšší správní soud uvádí: Pokud jde o právní úpravu podání žaloby, příslušný procesní předpis, tedy s. ř. s., hovoří zcela jasně. Podle ustanovení § 72 odst. 1 s. ř. s. lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí správního orgánu bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zákon lhůtu jinou. Lhůta pro podání žaloby je zachována i tehdy, je-li podána ve lhůtě u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Ustanovení § 71 odst. 1 pak stanoví náležitosti žaloby, přičemž v odstavci 2 výslovně stanoví, že rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může žalobce pouze ve lhůtě pro podání žaloby. Jak správně krajský soud konstatoval, tato úprava je vyjádřením tzv. zásady dispoziční, podle níž je to žalobce, kdo vymezuje předmět sporu, a zásady koncentrace řízení, podle níž lze žalobní námitky uplatňovat pouze v omezené době.

Co se týče první stěžovatelčiny námitky, je třeba zmínit, že nikdo nepopírá, že žaloba stěžovatelky byla podána včas. V tomto smyslu tedy její námitka, že účinky zachování lhůty nelze popřít s odkazem na to, že jednotlivé náležitosti byly doplněny později, postrádá opodstatnění. Dvoutměsíční lhůta pro podání žaloby nepochybně zachována byla a krajský soud včasnost podání žaloby nikdy nezpochybnil.

Druhou námitku, kterou jako jedinou lze vzít jako pro věc relevantní, Nejvyšší správní soud s ohledem na výše předestřené úpravu obsaženou v s. ř. s., shledává nedůvodnou. Již Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 24. 11. 1992, č. j. 6 A 73/92 - 12, konstatoval, že i ve správním soudnictví se soud řídí dispoziční zásadou. Ustanovení § 71 odst. 1 s. ř. s. je provedením této dispoziční zásady, zejména v tom, že ukládá žalobci povinnost označit rozsah napadení správního rozhodnutí. Jde jen o důsledek staré procesní zásady *iudex ne eat ultra petita partium*. Rozsah napadení správního rozhodnutí a uvedení důvodů znamená povinnost žalobcovu tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonu nebo jinému předpisu, který má charakter předpisu právního a toto tvrzení odůvodnit. Činnost soudu je pak ohraničena rámcem takto vymezeným a soud se musí omezit na zkoumání napadeného rozhodnutí jen v tomto směru, nejde-li ovšem o vady rozhodnutí, způsobující jeho nicotnost, k níž soud musí hledět z povinnosti úřední. Je sice pravdou, že tyto náležitosti žaloby nelze vykládat přemrštěně formalisticky (k tomu je možné odkázat zejména na nálezy Ústavního soudu ve věci IV. ÚS 406/99), ale i při nejmírnějších požadavcích musí být jednoduše z žaloby poznatelné, v kterých částech a po jakých stránkách má soud naříkané rozhodnutí zkoumat. Soud není povinen ani oprávněn sám vyhledávat možné nezákonnosti správního aktu (takto již např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 1. 1993, č. j. 6 A 85/92 - 5). Tento nejzákladnější požadavek na obsah žaloby nelze prominout. Podání stěžovatelky ze 2. 7. 2004 ovšem ani v náznaku těmto požadavkům bohužel nedostalo. Ve světle výše uvedeného nelze přisvědčit názoru stěžovatelky, že by soud

měl projednat jako žalobu jakýkoliv projev vůle, z něhož by snad bylo možné dovodit, že jde o projev nesouhlasu s rozhodnutím. Nejvyšší správní soud sice chápe to, co patrně odkazem na „specifičnost řízení“ stěžovatelka chtěla vyjádřit, tedy skutečnost, že proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení v důchodových věcech není přípustný řádný opravný prostředek v řízení správním, a tedy že správní žaloba představuje praktický jediný prostředek přezkumu takových rozhodnutí. Toto specifikum však nicméně podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu nemůže znamenat rezignaci na splnění požadavku náležitostí žaloby v takovém rozsahu, že by tím byly popřeny veškeré zákonem předvídané zásady soudního řízení správního.

Pokud jde o doplnění tohoto podání ze dne 14. 9. 2004, je podle názoru Nejvyššího správního soudu třeba vyjít již ze zmíněné zásady koncentrační, která svůj výraz našla v ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s. I kdyby bylo lze považovat toto podání za takové, jež obsahuje alespoň v náznaku žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., nebylo by možné k němu přihlédnout. Doplnění žaloby bylo totiž možné pouze do 12. 7. 2004. Nadto je však třeba konstatovat, že ani toto doplnění po obsahové stránce nárokům na obsah žaloby nemůže dostát. Z věty „*podle posudku lékaře v Plzni ze dne 17. 3. 2004 uznána od 19. 11. 1999 plně invalidní podle ustanovení § 39 odst. 1 písm. a) zák. č. 155/1995*“ by vskutku ani při nejvyšší míře shovívavosti a úsilí o zodpovědné posouzení podání podle obsahu, což je nepochybně rovněž jeden z principů, který je třeba respektovat, nebylo, lze usoudit na to, co vlastně stěžovatelka žalobou napadá. Právě tato skutečnost, tj. že stěžovatelka je k určitému datu plně invalidní, byla, jak vyplývá z obsahu napadeného rozhodnutí žalované, zcela nepochybná a přesně v tomto smyslu se žalovaná ve svém rozhodnutí vyjádřila.

Pouze na doplnění považuje Nejvyšší správní soud za potřebné upozornit na to, že sama stěžovatelka bohužel svým jednáním do značné míry přispěla k tomu, že měla v konečném důsledku velmi zúžený prostor pro případné kvalifikované doplnění žaloby v zákonem stanovené lhůtě. Pouze k její tíži je totiž třeba připsat, že své první podání, které pak bylo kvalifikováno jako žaloba, odeslala pouhých deset dnů před uplynutím lhůty k podání žaloby, a to při vědomí toho, že je třeba je doručit do zahraničí. Za této situace nelze dost dobře předpokládat, že se případné vady podání podaří odstranit. Vyjdeme-li z toho, že by, ať už žalovaná, nebo i soud, pokud by mu žalovaná bez průtahů podání stěžovatelky postoupila, ještě do konce lhůty k podání žaloby stačil stěžovatelku o náležitostech žaloby poučit a vyzvat ji k doplnění, nebylo by přesto s ohledem na prostý běh času reálně možné, aby svůj návrh kvalifikovaně doplnila.

Jistě lze namítat, že důsledky zásady koncentrační nemusely být stěžovatelce známy, ale v této souvislosti je třeba poukázat na to, že i v soudním řízení správním platí zásada *vigilantibus iura*, přinejmenším potud, že je na žalobci, aby se obeznámil alespoň se základními podmínkami, které musí splnit proto, aby se soud jeho návrhem věcně zabýval. Poukazuje-li stěžovatelka na to, že jednala plně v intencích poučení, které se jí dostalo v rozhodnutí žalované, není to omluvou. Toto poučení pouze obecně představuje možnost, jakým prostředkem se může osoba rozhodnutím dotčená ve svých právech a povinnostech bránit. Žádný právní předpis však žalované (a ostatně ani žádnému jinému správnímu orgánu) neukládá povinnost, aby takové poučení uděloval, včetně podmínek, za kterých tak lze učinit. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je dvouměsíční lhůta dostatečně dlouhá na to, aby se potenciální žalobce seznámil s tím, jaké náležitosti musí žaloba splňovat, případně využil služeb advokáta. Alespoň tuto minimální aktivitu lze po něm

spravedlivě požadovat. Tento názor konečně potvrzuje i judikatura Ústavního soudu (např. usnesení ve věci III. ÚS 36/05).

S ohledem na výše uvedené nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než konstatovat, že napadené rozhodnutí krajského soudu namítanou vadou ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. netrpí. Kasační stížnost proto není důvodná a Nejvyšší správní soud ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalované. Žalovaná však takové právo, ač procesně úspěšná, nemá v důsledku úpravy § 60 odst. 2 s. ř. s. Proto bylo rozhodnuto tak, jak uvedeno ve výroku sub. 2 tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. července 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu